

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, awgust 1987

8. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Kóždeho, kiž so ke mni wuznaje před čłowjekami, tež ja wuznaju před swojim Wótcom, kotryž je w njejbesach

Mat. 10,32

Tute słowo je Jězus swojim wučomnikam na puć dał, dokelž buchu wot njeho do swěta posłani, zo bychu Jězom Chrysta wobswědčili a swoju wěru do njeho wuznawali. Tute slubjenje plaći pak runje tak wšěm, kiž do Jězom Chrysta wěrja; potajkim tež nam. My mamy so tohodla prašec, hač so tež přeco a wšudžom k Jězusej wuznawamy. Tajke wuznaće njeje wšak lochke, kaž bychmy to snano wočakowali. Wjele čłowjekow so boji, zo móhli jim z tajkeho wuznaća wobćežnosće w towaršnosći, na džěle abo w šuli nastać. A woprawdže buchu hižo swojeje wěry dla šulerjo wusměšowanani a dorosćeni na džěle škrěni, dóstachu špatne posudžowanje abo buchu wot nawjedowacych zastojnskich městnow wuzamknjeni. Stawizny křesćanskeje cyrkwyje wot jeje spočatka hač do našeho lěstotka znaja doby a dosć přikładow tajkeho potajenja abo přecša su husto pomale wotdžělenje wot

wosady abo, štož je hišće hórše, zdalnje wot Boha, jeho kaznjow a wole. Nowočasnne přibóžnistwo so mjez nami dale a bóle rozšěrjuje pod heslom: Dowlolene je wšo, štož so čłowjekej spodobu a štož so jemu zda wužitne. Někajkeho boha abo wumóžnika nam trjeba njeje! To pak su strašne nahlady. Njewuči nas Bože słowo, zo na kóncu swěta wšěch čłowjekow sud Boži wočakuje?

My so tohodla njedyrbjeli tak jara čłowjekow abo předstejičerjow abo mócných swěta boječ, wjele bóle pak Boha a jeho sudženja! Na sudnym dnju dopjelni so Jězusowe slubjenje: „Kóždeho, kiž so ke mni wuznaje, tež ja wuznaju před swojim Wótcom, kotryž je w njejbesach.“ Runje tak pak tež to, štož Jězus tomu doda: „Štož pak mje zapřeje před čłowjekami, toho tež ja zapřeju před swojim Wótcom w njejbesach.“

My dyrbjeli so tohodla wšudžom a bjez bojosec k našej wěrje do Jězom Chrysta wuznawać. Ludžo dyrbjeli z našich słowow a skutkow, haj z cyleho našeho zadžerženja spóznać, zo smy Bože džěci. A dokelž mamy nimale wšědnje wobchad z ludźimi, kiž njejsu křesćenjo abo su samo přeciwnicy wšeho nabožinstwa, smy jim wuznaće ke Chrystusej dožni. Bóh Knjez by nas móhl

Wulki wopyt w Bukecach

Što so tak druhdy stawa! Běch připadnje tón džen na farje, někotre nuzne džěla wuwjesć, kiž běchu mi nadate. Bě prózdninski čas a farar zapućowal.

Połodnju wokoło ¼ hodž. klinkaše pola durjow, a młoda sympatiska žónska steješe mi napřečo a prošeše wo kluč do našeje cyrkwyje, bě tu z někotrymi ludźimi. Džěch sobu, a před Božim domom přińdže starša žónska nam napřečo a so mi předstaji, zo su wokoło polsta ludźi tu z Ameriki – z Texasa. Hnydom wědzach, zo su tu potomnicy tych, kiž su před 150 lětami wupućowali pod nawjedowanjom fararja Jana Kiliana z wjele ludźimi ze serbskich křesćanskich wosadow tu a tam, tež z Bukečanskeje wosady.

Stróžich so jara, dokelž běch woprawdže wšělich ludźi tu w Božim domje wóžila, ale z Ameriki – wosebje z Texasa – hišće ženje. Wjeselach so jara, zo móžach tajku wulku wěc dožiwić. Wopytowarjo so tež jara wjeselachu, zo su w domiznje Serbow – swojich džědow a wowkow. Prašachu so za tym a tamnym swójnym mjenom, kiž hišće džensniši čas pola nas znate je, kaž Winkler, Nitschke, Schulze a tak dale. Ja jim powědach z našich cyrkwinskih stawiznow a tež z wójskeho časa 1758 (7lětnje wójny), zo je tu kral Friedrich

Wulki (stary Fritz) swoju najwjetšu porážku dožiwił (14. 10. 1758). Běchu wulke wopory a krejprelece w našej wjesce. Jako džěčo so wěm dopomnić, kak su so při wšelakim ryću skelety z tutoho časa wot młodych čłowjekow namakali. Běše horca bitwa. Naši ludžo z Bukec a wokoliny su tež ze swojeje domizny, ze swojich statokow čekali w tutech njeměrných dnjach. Wosebje do Ochranowa a tež do Małeho Wjelkowa před hrozu tuteje wójny. Při tym wšěm je so naša Bukečanska fara bohužel wotpaliła a wšě cyrkwinske stawizny sobu, kaž cyrkwinske knihi a tak dale. W tym času runje žadyn farar tu njebě. Cyrkwinske knihi su wot 1758, hdyž běše wšitko nimo. Je jara škoda – my nimamy žane stawizny z prjedawšeho časa. Powědach jim tež z poslednjeje wójny, kak smy při cylej čeži tutoho časa zwarnowani byli w našej wsy a wosebje tež z našim Božim domom.

Wjeselachu so tež, zo je naš Boži dom cyle podobny na jich Boži dom w Texasu. Tu bě tež profesor sobu, kiž móžeše pišćełe hrać a tež na našich pišćelach hraješe nam mócnje a wšěm Lutherowu kěrluš „Jedyn twjerdy hród je naš Bóh sam“, a k tomu spěwachu jendželisce, serbsce a či, kiž móžachu, němšce. – Woni so tež z našimi zwonami prašachu, a tuž dach hnydom wšitke tři zwony dolhi čas zwonić. Woni so mje prašachu, kak daloko je do Łuska pola

jako swój grat wužiwać, jich přez naše zadžerženje a přez naš wobchad z nimi znowa abo hakle k najpřenišej wěrje do Jězom Chrysta dowjesć. A skónčnje chce Bóh nam we wěčnosći tysackrócnje wšo zarunać, štož smy tu na zemi swojeje wěry dla přečerpjeli abo zhubili.

Samo ze swojimi mocami tajke wuznaće ze słowami a skutkami wšak dokonječ njebudžemy. Ale tež za to dostawamy pomoc z wysokosće, jeli ju pytamy. Jězus Chrystus podawa nam Swjateho Ducha, kiž nas zastupuje, hdyž je nam čěžko, so před swětom, před mócnymi a před čłowjekami ke Chrystusej wuznawać. Tohodla směny Swjateho Ducha ze słowami kěrluša (165) prosyc:

„Blud z njewěru tu rosće džen kóždy chroblišo; tuž brónje z wysokosće nam podaj, ryčerjo; chcyl ščerpnosć do nas plodzić, nas synić we wěrje, tak čisće wuswobodzić wot wšěje bojosec.“

My chcemy srjedz luteje njewěry zjawnje wuznać, zo za Chrystusom džemy a jemu služimy.

„O pomhaj k prawej wučbje, nam posylj dušu ty, zo w radosći a zrudžbje wo Knjezu swědčimy.“

J. P.

Wósporka a tež do Kotec, hdžež běchu tež z jich swójbow wupućowali. Tući polsta ludźi mējachu na swojim wobleku etiketu wisajo ze swójnym mjenom. Sobu běchu wjele staršich ludźi, ale tež młodzi ludžo, kiž so jara wjeselachu, to wšitko dožiwić. Na našim torhošu steješe wulkotny dwuposchodowy bus, cyle z barbojnymi wobrazami wumolowany, a naši wjesni ludžo běchu wćipni, što to rěka a zwotkel su. Črjóda so tu pjelnješe na naměsće, a tu njemóžachu najprjedy zhonić, kak abo čehodla naše zwony zwonjachu tež hišće, hdyž so na puć podachu do Drježdžan, hdžež w Hotelu Bellevue w tym času bydlachu.

Chcu hišće připomnić, zo běše młoda žónska za čas wopyta we Łužicy wjednica a tołmačerka tuteje delegacije. Wona wšitko, štož jim powědach, z němčiny do jendželšćiny přeložowaše.

Kak so zbožowna čujach, zo tute rjane hodžiny dožiwić móžach.

Hanka Koklic

Mysle hosća

W šuli wuknjach w domiznowědže, zo bydla w Drježdžanskim a Choćebuskim wobwodže Serbja. Wjele wjace njewědzach. Něhdže w 9. rjadowni wopytach Budyšin, a putachu mje dwurěčne mjena dróhow a hasow a wobchodow. Tola potom minychu so zaso někotre lěta, bjeztoho zo bych wuši počah k Łužicy a jeje wobydlerjam dostał.

Stawizny našeje swójby wědža roz-

prawjeć, zo pochadžeše spočatk 19. lět-
stotka jedna hałza blisko Halštrowa. Je
jara prawdžepodobne, zo běchu tući
młynkojo Serbja.

Radý bych něšto wjace wo Serbach
zhonił, a tute přeće so mi spjelni, hdyž
běch ewangelsko-lutherski hósć w kló-
štrje cistercienzow w Róžeńce. Tři by-
tostne elementy postajowachu moje ži-
wjenje tam: laónske chórowe modlit-
wy mnichow, rjemjeslníke čahanje
swěćkow a cyrkwínske žiwjenje ze serb-
skimi wjesnjanimi. Wot přénjeho dnja
so prócowach, kěrlušje z Wosadnika so-
bu spěwać. Wěsće njeje to na spočatku
za kemšerjow rjenje klinčało, tola po
času přindže wěstosć. Runje spěwajo bě
možno, dobre wurjekowanje nawuknyć.
Mnohe tute spěwy su so mi zalubili.
Tež we wsy sluchach na wobydlerjow
a spytach, jednore sady a wobrotý sam
rěčeć. Tež hdyž bě možno, pola pjekarja
a na pósce němsku rěč wužiwać, pyt-
nych tola, zo so nad mojimi serbskimi
pospytami a prócowanjemi wjesela.
Słowa, kotrež njenamakach we słow-
niku, přeloži mi stary wučer. Sčerpnje
wujasni mi tež čese zwiski. Cheych-li
něšto w serbskej rěči napisać, pomhaše
mi zwólniwy.

Liturgiske teksty a formule mózach

Za naše dźěći

Na Rujanach

Sće byli hižo jónu na Rujanach? Wje-
le rjaneho móžeće tam widžeć a doži-
wić: daloke morjo, wulke łódže, zastar-
ske cyrkwy, rybarske wsy w rjaney kra-
jinje... Ale wěsće hižo, zo na Rujanach
njejsu přeco Němcy bydliłi, zo běchu
před 1000 lětami Rujany dospólnje slo-
wjanske?

Słowjenjo na Rujanach njeběchu bu-
rja kaž Serbja we Łužicy. Rujenjo ži-
wjachu so wosebje z lójenja rybow a
z wikowanja z tamnymi ludami. Twa-
rjachu sebi tež łódže, a druhdy so sta,
zo jako piraća nimojěduce cuze łódže
nadpadnychu a wurubichu.

Rujenjo tehdy před 1000 lětami nje-
běchu hišće křesćenjo. Mějachu svojich
přibohow, a najwažniši z nich rěkaše
Swantowit. Na najsewjernišim kóncu
Rujanow, na Kap Arkonje, běchu jemu
swjatnicu natwarili. Wjele metrow wy-
soka drjewjana postawa předstaješe
boha Swantowita. Běše podobny na ho-
berskeho čłowjeka, měješe włosy, mjez-
wočo a brodu kaž muž, jenož zo měješe
štyri hlowy. W ruce dźeržeše rohi, zna-
mjo za plódnosć. Postawa steješe za za-
wěškanŕi, a k nej smědžeše jenož měš-
nik. Kóždy króć, hdyž měješe lud před
sobu wažny rozsud, přednjese měšnik
Swantowitej cyłu naležnosć, a z cere-
monijow a wobrjadow wučita wón potom
wolu boha, a po tutej woli potom wšitej
jednachu.

Swjatnica Swantowita pak njebě je-
nička na Rujanach. W juhu kupy měja-
chu Rujenjo swjatnišćo z mjenom Boku.
Tam, hdžež leži džensa Garz, stejachu
něhdy tři temple. Jedyn z nich bě bohej
Rugiwitej wěnowany. Rugiawit měješe
samo sydow hlówow a při sebi měješe
sydow mječow.

Słowjenjo na Rujanach běchu swo-
bodni a njewotwisni hač do 12. lětstotka.
W léce 1168 nadpadnychu Danojo Ru-
jany, zničichu swjatnicu Swantowita a
podčísnychu sebi Rujanow. Pod cuzym
knjejstwom dyrbjachu so Rujenjo swo-
jich přibohow wotrjec, dachu so wukřić
a běchu nětko křesćenjo.

po wěstym času z hlowy sobu spěwać a
so modlić. Drohotny dar je za mnje
džens hišće serbski Nowy Zakoň.

Jeli běch dotal jenož w katolskim
džělu znaty, tak powjetši so mój wob-
zor přez wobdželenje na ewangelskich
Božich službach. Tež tu namakach spěs-
nje přecelow, kotřiž dachu mi zmuzi-
tosć, při wěcy wostać. Tak sćelu mi pra-
widłownje cyrkwínskej nowinje Pom-
haj Bóh a Katolski posoľ. K někotrym
podawkam, wo kotrychž so rozprawja,
mam z časa mojeho přebywanja w Ró-
žeńce nutřkowny počah a wjeselu so,
ze Serbami dale w zwisku wostać. Dal-
ši informaciski móst je za mnje Nowa
doba.

Nětk bydlu hižo zaso dlěšu chwilu
w Drježdžanach a wopytuju, tak husto
kaž je mi možno, serbske kemše na při-
kład w Budyšinje. Tohorunja je za mnje
kóždy wopyt w Němsko-Serbskim ludo-
wym dziwadle wosebite dožiwjenje.

Tuž džakuju so wšitkim serbskim kře-
sćanam, kotřiž su mje z telko lubosću
a přichilnosću přijeli. Tutón džak a wšě
dobře přeća za přichod wosadow bych
chcyl zjeć z Chrystusowymi słowami:
„A hlej, sym pola was wšitke dny hač
do skónčjenja swěta.“ (Mat. 28.20)

M. A. Sembdner

Cyrkej w Altefahr na Rujanach

Słowjanska rěč na Rujanach pak poča
so bóle a bóle pozhubić. W léce 1404
wumrě tam žona z mjenom Gělcowa.
Tuta žona běše poslednja, kiž rěčeše rěč
rujanskich Słowjanow.

Hdyž pojedžeće jónu na Rujany, tak
přeju wam wjele rjanych dožiwjenjow.
Dopomniće so potom tež na to, zo bě tuta
kupa před wjele stow lětami słowjan-
ska. T. M.

Luisa Scheppler 1763–1837

Zo su naše dźěć wob tydžeň w pěsto-
warni, zda so nam samozrozumliwe. Zo
njejsu tam jenož derje zastarane a hla-
dane, ale tam tež tójsto nawuknu, je
za nje jara wažne. A zo ma naša krajna
cyrkjej něhdže 45 ewangelskich pěsto-
warnjow, je drje za potrjechene wosady
wulke wobćeženje a tola tež wulke žoh-
nowanje, poskićuje džě tajka křesćanska

pěstowarnja rjanu možnosć, wšědnje z
pačerjom, křesćanskim spěwom a něko-
trymžkuli Božim słowom žiwy być a na
tajki dnjowy wotběh tež najmlódsich
wosadnych zwučić.

Hdyž nětk w tutym léce mjez wose-
bitym wopominanjom tež 150. posmjert-
niny Luisy Scheppler steja, tak je to
jedne z tych mjenow, kotrež slúšeja w
Europje k spočatkam tajkeho džěła za
małymi dźěćimi. Žiwjenje tuteje žony je
ze Steintalom w Elsaß-Lothringsskej
zwjazane. Wona njeje ženje tutu jara
chudu krajinu Vogesow we Francoskej
wopušćila, a hižo to je woznamjenjace
za jeje přewšo jednore žiwjenje, kotrež
so cyle na službu w Božim mjenje kon-
centrowaše. Wsy Steintala slúšachu do
wosady fararja Johanna Friedricha
Oberlina, wot kotrehož so Luisy Schep-
pleroweje žiwjenje a služba postajeje.
Wón bě tón, kotryž widžeše we swojej
wosadze nuzu a bědu džěći. Wone běchu
sebi samym přewostajene, hdyž džěta-
chu starši čezko na chuduškich polach
a w lésach abo doma. Woni njerěčachu
jenož hubjenje francosce, ale nawukny-
chu tež „prózdnotu a wjele nješwarno-
sćow“, kaž Oberlin praješe.

Běchu to někotre mlóde holcy, kotrež
wukubła Oberlin ze swojej žony — nic
bjez džěła zleje kritiki zwonkasteja-
nych — k „wjednicam něžnej młóžiny“
a kotrež džěchu potom do wosadnych
wsow. Luisa Scheppler bu z nich naj-
znaćiša.

Oberlinowa wosada zestaješe so teh-
dom z 217 swójbow ze 785 džěćimi. Što
so za nje činješe, bě w přirunanju z
džensnišimi možnosćemi jara skromne.
W kóždej wsy bě wutepjena stwa, do
kotrejež mózachu małe džěći štyri króć
za tydžeň přinć. Tam spěwachu, so mo-
dlachu, molowachu a tež hižo ličachu.
Tam zeznachu so tež z mjenami na w-
chodžowanju nazběranych lopjenow,
kwětkow a zelow. Małe swjedženje so
wuhotowachu, a předewšěm nawukny-
chu plesć: Banty za nohajcy a slě mó-
žachu hižo najmjeńše zhotowić, nohajcy
wudžělachu wjetše džěćace ruki. „Ple-
čenske šule“ rěkachu tehdom tutym
stwam na wsy.

Luisa Scheppler bě jako 16lětna do
Oberlinec swójbje přišla. Hdvž běše 19
lět, zemrě fararjowa žona. Luisa přewza
starosć wo jeju sydow džěći, najmjeńše
bě tehdom džewjeć njedželi, a jich wot-
čahny. Mzdu za swoje džělo wotpokaza.
chcyeš wostać najstarša holca w swójb-
je. Oberlin napisa w zawostajenskim
lisće krótko před smjerću na swoje džě-
ći wo nje: „Wona chodžeše kaž prawy
japoštoľ Knjeza do wšěch wsow, hdžež
ju pólach, a hromadžeše wokolo so
džěći, zo by jich w Božej woli wuwu-
čowala, rjane spěwy spěwać wučila, jim
skutki wotcowsce zmysleneho, wšeho-
móčneho Boha wopokazała, z nimi so
modliła a jim wšu tu wučbu podawała.
kotruž je wote mnje a wot Wašeje nje-
boheje maćerie dóstała. To wšo njebě
skutk wokomika, a njeličomne wobćež-
nosće, kiž stajachu so tutym swjatym
předewzaćam do puća, bychy tysac dru-
hich wottrašili.“

Tute šule za małe džěći Steintala bu-
chu slawne, a Luisa Scheppler dósta w
l. 1829 připóznawanske myto we wyso-
kosći 5 000 frankow. W rozprawje na
akademiju wědomosćow w Parisu rěka:
„Wona njewobmjezuje so jenož na je-
dyn dom, je to mjenje bóle cyła wokoli-
na, kotrež jeje dobre skutki pomhaja,
cyła wokolina, kotraž dóstawa přez do-
broćiwosć slúžownicy runjewon nowe ži-
wjenje. Tuchwilu hromadži najebać wy-
soku starobu darmotnje něhdže 100 džě-

ci wot třoch do sydom lět wokoło so a podawa jim jich starobje wotpowědnu wučbu.“ A zapóstanicy vogeskeho wobwoda pisaja: „Njeje Elsačana, kotryž njeby po wopyće Steintala sej we wutrobje wobchowal hluboke dopomnjenje na dobre počinki, na nadobne wopory a na skromnu bohobojaznu zmyslenosć Luisy Schepppler. Jako pomocnica při wšém prócowanju dostojneho fararja Oberlina džěli z nim připóznaće a džak dweju generacijow, kotrež matej so jimaj za dobroty ciwilizacije džakować.“

Luisa Schepppler wumře w l. 1837. Jako hrono na marach bě sej wuzwoliła Jězusewo słowo Luk. 17,10: Hdyž sće wšitko činili, štož je wam přikazane, rjekńće: My smy njewužitni wotročcy. My smy činili, štož běchmy winojći činili.

Luisa Schepppler steji na spočatku džensa zwučeneho a samozrozumliwego džěla z džěćimi. Zo je swoje džělo jako službu za Jězusa tak njesebičnje, swěrnje a woporniwje činiła, je přeco zaso hnujace a njesmělo so zabyć.

Chr. Seele

Pěstowanje znawotkryteje cyrkwinskeje hudźby

Dopomnjeće na hódnotne namřěwstwo „musica sacra“ nazhoni w Budyšinje dalši pohón. Něhdyši Budyski organist, kantor a komponist Christian G. A. Berger (1771–1836), kotrehož džěla buchu we swojim času wysoko hódnotene a slawjene, přistupni so znowa při hajejnu cyrkwinskeje hudźby. Slědženja k Budyskim hudźbnym stawiznam a namakanje třoch Bergtowych byrglowych kompozicijow w Parisu (w l. 1886) stejachu na spočatku znawotkryća wuznamneho hudźbnika. We wobłuku komorneho koncerta Budyskeho Collegiuma musicum novum dnja 14. februara 1987 zaklinčešće hnydom dwaj přikładaj Bergtowego tworjenja, kotrež wubudžišće keđžbnosć připosluharja.

Kompozitorska džělawosć Chr. F. A. Bergta započnje so nětkole wobšěrnišo wotkryć. Kantor Christfried Baumann, kiž bě so we wonym času notowego materiala z Bergtowego zawostajenstwa a jeho rozmnoženja jimał, zjednoći chór Michalskeje cyrkwy z katolskim tachtantskim chórom a Collegiumom musicum novum k jednomu, kotryž zaspěwa Bergtowa „Cantatu k žnjowemu swjedenju abo k Nowemu lětu“ a jeho „Te deum“. Solowe džěle přewozmjetaj spěwarje Němsko-Serbskeho ludowego džiwadla B. Baumann (alt) a Chr. Bar (tenor).

Jako předstajenje čaka na nas natočenje Bergtoweje „Cantaty“ za Radijo NDR w Michalskej cyrkwi (20. sept.) kaž tež zanjeseje „Te deuma“ w Michalskej cyrkwi (8. now.) a w tachantskej cyrkwi (15. now.), štož pokazuje na krute měritka wumělskeje a duchowneje zańdženosće Budyšina a pomina nas, tute jako zawostajenstwo pěstować.

dr. Jan Rawp

Budyšin

Sobotu, dnja 25. apryla 1987, schadźowawše so wokrjesna synoda. Tónkróć bě superintendent Kröhnert z Glauchau do Budyšina přijěl. Wot lěta 1956 do 1988 bě tu za fararja. Wón rěčeše wot temje: Wustupowanje fararja w zjawnosći – nazhonjenja a přemyslowanja. Synodalajo běchu sej tutón přednošk přeli. Ja chcu wam někotre z jeho mysłow zdžělić, dokelž njepłaća jenož fararjam, ale tež nam wosadnym.

Farar trjeba do rěčenja w zjawnosći přihotowanje w čišinje, zo by dobrych mysłow nazběrał.

Duchowne položenje fararja so pokazuje w tym, zo wón w rozmołwje steji:

1. z Božim słowom – přez čitanje w bibliji
2. z Bohom – přez modlitwu a dobroprošenje
3. z bratrami a sotrami we wěrje
4. z njekřesćanami.

Duchowny steji na wosebitym městnje – mjez Bohom a wosadu. Wón trjeba sylnu dowěru do Boha, do skutkowanja Swjateho Ducha. Tež my směmy a dyrbymy Boha prosyć wo poradjenje našeho džěla, přetož ničo njeje z našeje mocy.

Farar ma wosadnym pomhać so prawje k našemu Knjezej wuznać. K tomu su jasne słowa a mysle trjeba. Runje tu je wažne, zo so Bohu samomu dowěrjamy. Wšitke prašenja žiwjenja, zrudoby, smjerće a měra můžeme jenož w dowěrje do Boha prawje zapřimnyć. Za wšo džělo fararja je spomózne, hdyž wón z wosadnymi hromadže džěla a je zwólniwy, zamołwitosć druhim přepodać. Hdyž su wosadni zwólniwi ju přewzać. Hdyž so farar w rozmołwje z wosadnymi njemůže dojednać, je wona tola nuzna a dobra.

Sup. na wotp. Kröhnert nas namo-

skej a němskej Božej službu sej klóstersku cyrkej wobhladać. Katolski duchowny knjez Anders nam skrótka něšto wot nej rozprawješe, dyrbbeše pak swoje wuwjedženja nahle přetorhnyć, dokelž započachu mniški modlitwu spěwać. Běše nimoměry hnujacy wokomik jim připosluhać. Běchmy džakowni, zo můžachmy to, štož poprawom njeběše na programje, hišće sobu dožiwić.

Zaso w busu sedžo, jědzěchmy do Smječkec, hdžež běše za nas sobu Boža služba w 9.30 hodž. postajena. Běchmy w cyrkwi w diasporje – ewangelska cyrkwička w ryzy katolskej wokolinje. Małka, ale porjadna zwonka kaž tež znutřka. Wosadni farar kaž tež jedyn z kemšerjow nas serbskich hosći witaštaj. Serbski sup. knjez Albert přewza předowanje, a to wo teksće „Bože durje so wotewrjene wšitkim, tež zbrašenym a džěćom“ (Matth. 21,14). Bóh tón Knjez hlada do wutroby a nic na postawu. Runje chromi a slepi wočakuja wot Zbožnika pomoc. Boha chwalić kaž tute džěli w templu, nad tym ma Bóh spodo-

wješe, zo mamy w zjawnosći sprawnje a wotewrjenje rěčeć, a z našich słowow dyrbi spóznać być, zo smy na bibliju zwjazani. Hdyž z toho wurdžemy, zo je Bóh každeho čłowjeka stworił, njemůže nam čezko być, tež swojeho njepřečela lubować. Tak nam to Jězusa kaza. My so njetrjebamy žanoho čłowjeka bojeć. Boža móc je runje w słabych sylna. Derje nam, hdyž móžachmy wob džěli jednu sylnu zetřeć.

My mamy widžeć a znjesć, zo so naš stat prócuje, naše džěli w ateistiskej mysli wukublać. Ale tohodla njetrjebamy so ruzdić – ani wokomik. My radostnje wěrime, zo je naš křižowany Knjez jutry z rowa stanył. Wón je knjez nad njebiesami a zemju, nad žiwjenjom a smjerću. Wón je naš měř.

Po wotewrjenej diskusiji wo přednošku měješe so wokrjesna synoda hišće zaběrać z hospodarskim planom na lěto 1987, kotryž wona schwali. Na koncu poda krajny synodala Herrmann z Budyšina rozprawu wo nalětnjej krajnej synodze.

H. Wirth

Cyrkej w Smječkecach

banje. Naša jězba dyrbbeše tež tomu slůžić, Bohu chwalbu dawać.

Mała spěwna skupinka porjeńšeje Božu službu hišće z rjanymi spěwami. Wutroby džak.

Po tutej Božej službe džěše jězba dale do Kamjenca. Chcychmy jenož na krótki wopyt do Marijineje cyrkwy. Hoberski dom před nami steješe – hoberski wot wonka kaž tež nutřka. Wosadni farar nas wočakowaše a nam něšto z chroniki tuteje 500lětnje cyrkwy powědaše. Wona je so znutřka wjacekróć přeměniła a je za džensniše poměry na každy pad přewulka. Lessingowy nan skutkowaše 50 lět tu jako farar. Farski dom, w kotrymž so Gotthold Ephraim Lessing narodži, wjace njesteji, ale haska je po spisowacelu mjenowana. Za nas běše wšitko zajimawe, ale čas bě tu, na skazaný wobjed do Lückerdorfa jěć. Tam nas derje pohosćichu. Dokelž po wobjedze rjenje slóncu swěčeše, běchmy sej předewzali, Pastwinu horu (Hutberg) wopytać. Rododendron hakle zdžěla kćěješe, ale krasny nalětni lěs nas wokřewješe. Njepřebywachmy tu předocho, dokelž běše kofej skazany na horje „Swedske kamjenje“ njedaloko Počnicy. Wjetšina njeznaješe tutu přez

Jězba ze serbskim busom 1987

Hižo na serbskim cyrkwiskim dnju zańdžene lěto w Husce mějachmy składnosć, so přizjewić za lětušu jězbu ze serbskim busom.

Organizator wuzwoli za tutu jězbu měsac meju. Tuž zhromadźichu so wobdžělnicy njedzeli, dnja 17. meje, rano w Budyšinje. Směr běše katolska wokolina pola Kamjenca.

Přeni raz zasta bus při klóstrje Marijina Hwězda. Chcychmy sebi wobhladać, kak su tam zbrašene džěli zaměšćene a kak so tam w nje staraja. Wjednica tutoho domu nam powědaše, zo maja jenož zbrašene holcy, najstarše wokoło 30 lět, zo su do małych skupinow rozdžělene a što wone wšitko džěla. Wona nas přeproso, sebi bydlenje tajkeje skupiny wobhladać. Cyle wěšće so tam tute zbrašene holcy derje čuja, wšitko je rjenje wuhotowane. Po tutym wopyće mějachmy skladnosć, mjez serb-

400 m vysoku horu. Běchmy překwapjeni, kajki rjany hosćenc a kajke dobre pohosćenje tam namakachmy. Dobry kofej a tykanc nam zesłodža, a po krótkej bjesadze wjedžeše naš puć přez nalětnju Lužicu do Ramnowa, hdžež chcychmy hišće park a wjesny Boži dom wopytać. Jědžechmy přez rjane wjeski, nimo kčějacych štomow a pisanych zahrodkow – rjana meja. W Ramnowje wuchodžowachmy so w hrodowym parku. Do hroda hić njeběše wotmyslene, běše hižo přepozdže. W Božim domje nas wosadny farar wutrobnje witaše. Wón nam skrótko něšto wo tutej cyrkwi

Handrij Zejler

LÉČO

*Lěčo je tak lubozne
a so na mnje směje;
w lěči jara rjenje je,
dokelž wšitko kčěje.*

*Cyła zemja zawonja,
k wjeselu će wita;
Boži wětrik potuła
džeće a žita.*

*Na luce a w zahrodži
džećelkojta trawa
wšelako so pisani,
wulka a tež mala.*

*Ziwjenja su wjesole
na štomach te ptacki,
ryba w wodži pluskoce,
zemju kryja wački.*

*Stož so teho wjeseli,
štož nam lěče dawa,
w ložu so rad njekomdži,
ale zahe stawa.*

Přispomnjenčko

Štó je poprawom najwažniši we wosadže?

Je to farar, kiž „kemše dzerži“ a so wot druhich jako zastupjer cyrkwy wobhlada? Abo je to kantor, kiž Božu službu ze swojim hraćom na byrglach porjeńšuje? Abo snano kěbětár, kiž so wo čistu cyrkej stara, swěčki zaswěći a druge džeća dokonja, kiž hakle swjećenje Božeje služby zmóžnjeja? Abo je to něchtó, kotrehož hišće naspomnił njejsym?

Štó je poprawom najwažniši we wosadže?

Snano so džiwaće, zo so tak prašam. Ale njeje hustosć kóždy wo tym přeswědčeny, zo je jeho služba najwažniša a zo ma wón prawo druhim přikazać? Z toho pak nastanje njedorozumjenje, zawisć, njeprěćelstwo, zwada a podobne wěcy. Tohodla so prašam:

Štó je poprawom najwažniši we wosadže?

Sławny hudźbnik Robert Schumann je jónu na podobne prašenje ze scěhłowacym příkladom wotmołwił: „Hdy by kóždy chcył přenje husle hrać, njeby ženje so orchester wutworil.“ A Swjate pismo nam k tomu praji: „Služće jedyn druhemu kóždy z tym darom, kiž je dóstał (1. Pétra 4,10). Potajkim: Njeńdže wo to, što je najwažniši, ale kóždy ma wot Boha dóstate dary za druheho (a tež za wosadu) zasadzić. „Stož chce wulki mjez nami być, tón dyrbi waš služownik być“, praji Jězus Chrystus.

Hač njeby potom někotražkuli napjatosć mjez sobudžeľaćerjemi cyrkwy a mjez křesćanami swoje prawo zhubila?

A njeje najwažniši we wosadže Jězus Chrystus, kiž je jedyn knjez, kotremuž my wšitcy služimy? A.

powědaše. Bě na njej widžeć, zo je wobnowjenje trěbne. Je wulki rozděl mjez njej a rjenje wobnowjenym hrodem. Za to pak je pohrjebnišćo wokoło cyrkwy w dobrym porjadku. Zhonichmy tež, zo so w blišich dnjach 225. narodniny Jana Gottlieba Fichty, kiž je so w Ramnowje narodil, woswjeća. Serbski sup. na wotp. knj. Wirth jimaše so tež hišće słowa. Wón porěča wo awtobiografiji swojeho přecela H. Pecolda, kotryž bydlu w Ramnowje, hdžež je wučer byl. Běše zajimawe, jemu připosłuchać.

Wječornu nutrosć dzeržeše tohorunja farar Wirth, a to w Hodžiju, w najstar-

šej drje, ale cyle po nowych nahladach wuměsće wuhotowanej cyrkwi. Wón hišće raz rozpominaše tekst dopoldnišeho předwanja, hdžež mjez druhim džeše wo chwalbu Božu. Haj, chwalba Boža běše tež naša jězba. Božu rjanu nalětnju stwórbu wobhladachmy sej z nježdělskimi woćemi.

Džakowni za tutón rjany džen wróćichmy so do Budyšina. Wutrobnje džakujemy so našimaj předarjomaj a wosebje knj. Handrijej Wirthej, kiž kóždě lěto znowa tajku jězbu přihotuje. Za tu prócu prajimy jemu wšitcy „Zaplać Bóh“. Bóh dał, zo klětu zaso serbski bus pojedže. H. B.

Jan Awgust Měrcink (1817–1875)

Bratrowski misionar serbskeho pochada

Přispomnjenje redakcije:

W rozprawje wo lońšim serbskim busu čitachmy: „W kublanskim centrumje Ochranowskeje bratrowskeje jednoty nam knjeni fararka Baldaufowa na jara zajimawe wańje wo J. A. Měrcinku, H. Hatasu a M. Hartmannowej powědaše... Wo džeće tutech Serbow pozdžišo dalše w Pomaj Bóh čitamy.“

Wjeselu so, zo móžemy Wam w tutym čisle misionara Měrcinka předstajić.

Džěćace lěta w Hrodžišču

Jan Awgust Měrcink narodil so 21. awgusta 1817 jako přenje džećo serbskeho šewca Jana Měrcinka a jeho mandžeľskeje Christiany Erdmuty rodž. Nakec w Hrodžišču. Dokelž nan zahe zemrě, wuda so mać w druhim mandžeľstwje na českeho šewca Baresa z Časlavy, kotryž bě hižo w domiznje Čěskim bratram přisłušał. Hromadže ze swojimi pječ bratrami a sotrami z drugeho mandžeľstwa dožiwi Jan A. Měrcink njepečězene džěćatstwo w pobožnym starši-

skim domje. Džeći wotrosćechu třirěčne, přetož rěčeštaj staršej po swojim pochadže z nimi němsce a čěsće, ale wužiwaštaj tež serbsčinu wotpowědnje wokolinje. Wonaj měještaj zwisk k bratrowskej wosadže w Małym Wjelkowje a w Niskej, hdžež nan kožu kupowaše.

Wučba a džělo w Małym Wjelkowje

Po wuchodženju Hrodžiščanskeje šule nawukny Měrcink w Małym Wjelkowje šewcowstwo. Bydleše tam wot 1831 do 1844 w bratrowskim domje a zastupi 1841 do bratrowskeje wosady. Žiwjenje we wosadže, wobchad z misionarami, kotřiž běchu tam na wotpoćinku, kaž tež samostudij wukmani jeho za pozdžiše misionarstwo, bjeztoho zo by misionisku šulu wopytał.

(Pokročowanje scěhuje)

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

2. 8. – 7. nježděla po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)
9. 8. – 8. nježděla po Swjatej trojicy
Minakał: 8.30 hodž. kemše (Feustel)
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)
23. 8. – 10. nježděla po Swjatej trojicy
Njeswaćidlo: 8.30 hodž. kemše (J. Laser)
Bukey: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
30. 8. – 11. nježděla po Swjatej trojicy
Rakecy: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (J. Laser)
6. 9. – 12. nježděla po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8500, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukey (Hochkirch), 8601. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1345). – Wuchadža jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962–30–110 – Index-Nummer 32921

Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Z Budestecy

Zańdženu nježdělu popoldnju 1 1/2 4 hodž. wotewri hłownu starši k. cand. theol. Gólc we Wjeselic hosćencu třinatu hłownu schadžowanku serbskeje studowaceje mladosće ze spěwom: „Hišće Serbstwo njezhubjene“. Na wuradžowanjach wobdžeľi so něhdže 35 studentow a nahladna črjódka serbskich wučerjow; bohužel pak běše so jara mało burskeho luda zešlo. Wuradžowanje měješe so po rjedže, kaž bě wuběrk, wobstejacy ze zastupjerjow wšitkich towarstwow, džen předy postajil. Za hłowneho staršeho na přichodne lěto wuzwoli so knjez stud. theol. Jakub Nowak Kaščanski, za podstaršeho k. Matej Handrik, stud. theol. w Lipsku. Jako městno přichodneje hłowneje schadžowanki bu Horni Wujězd postajeny. Potom přečita so wot hłowneho staršeho rozprawa wo Zejlerjowych spisach, kotruž bě nam k. dr. Muka dokładnje zestajał. – Wječor 1/2 8 hodž. wotměwaše so spěwna zabawa. Spomnić chcemy tu wosebje na krasny Kocorowy duett „Bóh smilny burej dary“, wuběry přednošowany wot knježny Suškec a k. Kerka, kotryž dyrbeje so na powšitkowne žadanje wospjetować. Wšitkim sobuskutkowacym wutrobnj dzak. Po koncerće běchu reje. – Čisty wunošk za Zejlerja wučini 50 hriwnow.

Serbske Nowiny,
sobotu, 20. awgusta 1887